

istraživanja evanđelja, bibliografije i drugu citiranu literaturu. Skraćenice su načinjene po SCHWERTNER, S.M., *Internationales Abkürzungsverzeichnis für Theologie und Grenzgebiete*, Berlin – New York²1992.

Pium desiderium: da ovo studijsko izdanje izvora Q bude što prije prevedeno na hrvatski i time dostupno svima kojima je stalo do sinoptičkog problema.

Mario Cifrak

A. P. und A. H. HÜTTERMANN, *Am Anfang war die Ökologie, Naturverständnis im Alten Testament, (Na početku bijaše ekologija, Razumijevanje prirode u Starom zavjetu)*, Verlag Antje Kunstmann. (Nedostaje godina objavljenja). Priказ u »Das Beste« od ožujka 2003. godine svjedoči za nedavno objavljene. Autor knjige A. P. Hüttermann je profesor za šumsku botaniku i tehničku mikologiju u Göttingenu. Knjigu je sastavio zajedno sa svojim sinom kemičarom dr. A. H. Hüttermannom.

Djelo sadrži samo izdaleka povezana ali aktualna pitanja i probleme kako u Bibliji tako i u suvremenom svijetu svjesnom utjecaja, ugroženosti i posljedica prirodnih potencijala, rezervi, iscrpljivanja kako za čovjeka i druga živa bića, biljni svijet i stvorenja u prirodi.

Tako knjiga obrađuje desetak suvremenih tema o prirodi i njezinim izvorima, granicama stvorenja i suživota životinja i ljudi od običnog svakodnevnog ophođenja pa do religioznog okvira ponašanja, prava

i etike. Prvo autori iznose kratki uvod u povijest židovskih biblijskih spisa. Ipak on u obradi pojedine teme polazi direktno od samih tekstova što znači nepoštivanje povijesno kritičke metode nastanka biblijskih knjiga, zaobilazi ondašnje životno ozračje i druge egzegetske metode, pravila i pomagala tako da se stručnjak iz drugih nebiblijskih područja ipak ne smije direktno i bez hermeneutske pretpostavke služiti Biblijom kao osnovnim tekstom daljnjih istraživanja. Valja izbjegavati takav pristup da se ne upadne u biblijski fundamentalizam ili eklektizam nekih biblijskih mjesta čiji izbor diktira suvremena problematika. Odmah u drugoj temi autori govore o patrijarsima Noi, Jakovu i egipatskim zlima. Bave se i osvjetljaju proroštvo i stvarnost Obećane zemlje. Nadalje posvećuju korištenje zemlje. Naglašavaju zaboravljenu važnost održavanja ekoloških pravila koja moderno privređivanje i profitabilnost prešućuju. Učenjaci i razni državni savjetnici s pravom se zalažu za već Bibliji poznato izlaganje »Što se smije jesti?« Knjiga obrađuje uvijek aktualno pitanje u vezi vode i potrebne higijene. Autori izlažu neizostavno pitanje biblijsko-židovskog svijeta o majkama i djeci, odnosno »Kako nastaje čovjek?« Osobito je aktualna tema očuvanja prirodnih resursa i zdravog okoliša. Autori otkrivaju svijest židovske brige o zdravlju, prehrani i suživotu. Nisu izostavljeni ni drugi narodi i njihove kulture jer i oni su posjedovali i razvijali biološku svijest i znanje. Poneko iskustvo i sigurno poznavanje nažalost se izgubilo. I dobro je pored povijesno-vjerskog iskustva i svjedočanstva biti osjetljiviji i za prirodu nižih stvorenja ali i ona čovjeku ravna da bi se mogao razviti život u punini kvalitete. U dodatku još slijedi tablica biološkog poznavanja kod Židova. Autori su prikupili opsežan popis povijesne, teološke i stručne literature o toj su-

vremenoj i nezaobilaznoj tematici. Brojne bilješke i njezina literatura pripadaju znanstvenoj obradi teme. Knjiga od gotovo dvije stotine stranica završava i posebnom zahvalom.

Inače je časopis »Digest Reader's, Das Beste« za mjesec ožujak 2003. godine objavio prikaz pa sam tim putem došao do te zanimljive i drukčije uobičajene biblijske literature. Uredništvo je molilo da se čitatelji jave svojim stavovima o knjizi i njezinom odjeku što nisam u kasnijim brojevima primijetio.

Samo djelo može zvučiti apologetski no to djelo nije nikakav obranaški spis nego knjiga s pravom želi suvremeno bavljene života, zdravlja, očuvanja prirode obogatiti Biblijom i osvijetliti i potvrditi svijest odgovornosti za čovjeka, životinje i sve to zadužuje i samu prirodu. Knjiga je čitka, inoformativna i obogaćena drugim djelima struke. To je pravo djelo pomoćne biblijske kulture i sekundarne biblijske literature korisno za posvećenje odgovornosti za čovječanstvo i njegov okoliš što je i religiozna briga i zadaća.

Nikola Hohnjec

Bruno CHENU / Marcel NEUSCH, *Dieu au XXIe siècle, Contribution de la théologie aux temps qui viennent*, Bayard Éditions, Paris 2002., 365 str.

Djelo je zbornik koji započinje predstavljanjem uglednih francuskih teologa, koji zauzimaju prevažna mjesta širom cijele Francuske. Sam zbornik ima svoj tematski uvod Marcela Neuscha, redovnika asumpcionista, stručnjaka na Znanstvenom i teološkom institutu s Katoličkog instituta u Parizu, jednog od urednika zbor-

nika. Isti je autor obradio i literaturom popratio prvu temu Boga i zla. Zatim je na redu Bog i život iz pera Marie-Jo Thiela, liječnika i profesora na Katoličkom bogoslovnom fakultetu sveučilišta u Strasbourgu. Uz taj se prilog nadovezuje brojna suvremena literatura koja omogućuje daljnje produbljenje. Bruno Chenu, prvi urednik zbornika obrađuje temu Bog i nasilje i dodaje nekoliko izabranih djela. On je redovnik asumpcionista i novinar teolog u Bayard-tisku a profesor i na Bogoslovnom fakultetu u Lyonu. Tu je i prilog jedine žene, evangeličko luteranske pastorice i profesorice na Protestanskom bogoslovnom fakultetu sveučilišta Marc-Blocha u Strasbourgu s danas neizbježnom temom Boga i žena. Članak prati najopširniji popis literature. Bruno Chenu obrađuje uz nekoliko navedenih naslova i drugi članak pod naslovom Boga i prirode gdje se pokazuje sva delikatnost i senzibilitet za čovjekov i životinjski okoliš. Marcel Neusch uz više naslova obrađuje također i temu Boga i znanosti. Naslov Boga i gospodarstva uz popratnu literaturu obrađuje Dominique Greiner, također redovnik asumpcionista, profesor na odsjeku za etiku na Katoličkom institutu u Lilleu, na Bogoslovnom fakultetu Katoličkog instituta u Parizu. Treći prilog Marcela Neuscha naslovljen je i popraćen literaturom o Bogu i slobodi. Tema Boga i Biblije, zajednički su je napisali i naveli pokoji naslov još jedan asumpcionista Alain Marchadour, egzeget i raniji dekan Bogoslovnom fakulteta u Toulouseu i već po treći puta spomenuti Bruno Chenu. Kršćansko središte Boga i Isusa uz izabranu literaturu opet je napisao Bruno Chenu. Isti Bruno Chenu napisao je i literaturom popratio Boga i Crkvu. Valja naglasiti da je zadnji opširni dijaloški prilog s brojnou literaturom napisao Jean-Marc Aveline svećenik i ravnatelj Znanstvenog instituta za teologiju o religijama u Marse-